

Gebiedsverbod

Best practice

Ordeverstoorers kunnen een gebiedsverbod krijgen. Dit houdt in dat zij zich een bepaalde tijd (soms gedurende specifieke tijdstippen) niet in een gebied mogen bevinden. Een gebiedsverbod is een bestuursrechtelijke maatregel en kan worden opgelegd op grond van de APV of de Wet MBVEO.

DOEL EN DOELGROEP

Doel van het gebiedsverbod is het voorkomen van overlast door bepaalde personen in een specifiek gebied gedurende een bepaalde periode.

Het gebiedsverbod voor het uitgaansleven is bedoeld voor:

- Personen die overlast, geweld, diefstal, drugshandel of andere strafbare feiten plegen in het uitgaansgebied (mede afhankelijk van de lokale invulling van de APV).
- Personen die (herhaaldelijk) individueel of groepsgewijs de openbare orde verstoren of die bij groepsgewijze verstoring van de openbare orde een leidende rol hebben.
- 'First offenders', mits het een ernstige verstoring van de openbare orde betreft.

WAAROM WERKT HET

Door het gebiedsverbod toe te passen, of ermee te dreigen, wordt het uitgaanspubliek aangespoord om niet voor overlast of uitgaansproblemen te zorgen. Criminelen wordt de toegang tot het uitgaansgebied ontzegd. Personen die een gebiedsverbod opgelegd krijgen, mogen zich niet op bepaalde tijdstippen, in een bepaald gebied bevinden. In deze tijd kan de openbare orde door de ordeverstoorder niet verder worden verstoord en kan in het gebied de openbare orde worden hersteld.

PROBLEEM EN CONTEXT

Het gebiedsverbod is toepasbaar in uitgaansgebieden die een hotspot vormen voor hardnekkige overlast en strafbaar gedrag. Ook wordt het toegepast in het tegengaan van herhaaldelijke overtredingen door een harde kern overlastgevers en criminelen. Het gebiedsverbod is het best toepasbaar in een horecaconcentratiegebied of in een goed af te bakenen uitgaansgebied.

Een gebiedsverbod is geschikt voor de volgende problemen:

- Verstoringen van de openbare orde, openbare dronkenschap, overlast, geweld, diefstal, drugsdelicten, wapenbezit of andere strafbare feiten (mits vastgelegd in de APV);
- Personen die herhaaldelijk individueel of groepsgewijs de openbare orde verstoren.
- Personen die bij een groepsgewijze verstoring van de openbare orde een leidende rol hebben.
- Ernstige vrees voor verdere verstoringen van de openbare orde. Hiervoor moeten concrete aanwijzingen zijn, bijvoorbeeld het feit dat een persoon in het verleden regelmatig betrokken is geweest bij ordeverstoringen.

Een gebiedsverbod kan worden opgelegd op grond van de APV of de Wet Maatregelen voor Bestrijding van Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast (MBVEO):

- APV: bij verstoringen van de openbare orde, overlast, geweld, diefstal, drugsdelicten of (andere) strafbare feiten, kan de burgemeester een gebiedsverbod opleggen, mits een en ander is vastgelegd in de APV. Er is geen combinatie met meldingsplicht of groepsverbod mogelijk. De gemeenteraad bepaalt de duur en het gebied waar het gebiedsverbod geldt, op basis van de ernst van de overtreding en de bepalingen in de APV.
- Wet MBVEO: wanneer er sprake is van een persoon die herhaaldelijk individueel of groepsgewijs de openbare orde heeft verstoord of die bij groepsgewijze verstoring van de openbare orde een leidende rol heeft gehad, kan een lang gebiedsverbod worden opgelegd. Dit is mogelijk wanneer er ernstige vrees voor verdere verstoring bestaat. Dit geldt ook voor first offenders wanneer deze vrees bestaat. Het gebiedsverbod kan worden gecombineerd met een meldingsplicht of een groepsverbod.

versie
Mei 2021

- De burgemeester kan een gebiedsverbod opleggen voor de duur van 90 afzonderlijke dagen, verspreid binnen 24 maanden.
- De officier van justitie kan in kader van strafrechtelijke vervolging een gebiedsverbod opleggen als gedragsaanwijzing voor maximaal 90 dagen, met maximaal drie keer een verlenging van 90 dagen.

Op basis van de omstandigheden bepaalt de burgemeester of het gebiedsverbod op grond van de APV of de Wet MBVEO wordt opgelegd.

De Gemeentewet ([artikel 172, derde lid](#)) maakt het ook mogelijk om onmiddellijk een gebiedsverbod op te leggen. In deze situaties moet er acuut gevaar zijn voor de openbare orde. Dit artikel wordt vooral gebruikt wanneer de oplegging van een gebiedsverbod niet in de APV geregeld is. Als de APV wel bepalingen bevat, dan moet de burgemeester daarvan gebruikmaken en is toepassing van artikel 172.3 niet mogelijk.

TOEPASSING EN UITVOERING

Betrokken partijen en hun rol

- Gemeente: reikt het gebiedsverbod uit. De burgemeester bepaalt in een specifiek geval de duur en het gebied waar het gebiedsverbod van kracht is voor de betrokkene, aan de hand van specifieke feiten en omstandigheden (frequentie, de aard en de ernst van de overlast en de achtergrond van de ordeverstoring). De burgemeester informeert de overlastgever over het gebiedsverbod en beheert, in geval van de Wet MBVEO, het dossier.
- Politie: constateert overlast in het uitgaansgebied, legt het dossier aan (Wet MBVEO) en overlegt met de burgemeester. De politie handhaaft het gebiedsverbod.
- BOA: handhaaft het gebiedsverbod.
- OM: de officier van justitie kan bij een strafbaar feit een gebiedsverbod opleggen als gedragsaanwijzing op grond van de Wet MBVEO. Het OM vervolgt als een gebiedsverbod wordt overtreden.

Fasering

In het [webdossier](#) over de Wet MBVEO van het CCV staat uitgebreide informatie voor gemeenten over het opleggen van een gebiedsverbod.

Personele inzet en andere kosten

Er zijn geen specifieke kosten verbonden aan het gebiedsverbod, behalve een flinke tijdsinvestering. Vooral de dossieropbouw door gemeente en politie in de Wet MBVEO is tijdrovend. Het gebiedsverbod moet goed worden gemotiveerd. Ook de handhaving neemt tijd in beslag. Als een gemeente het uitgaanspubliek, omwonenden en de horeca op de hoogte wil stellen van het bestaan van het gebiedsverbod, voor het creëren van draagvlak en een mogelijke preventieve werking, is een publiekscampagne nodig. Deze wordt gefinancierd door de gemeente.

Hulpmiddelen en instructies

Het [dossier Wet MBVEO](#) op de website van het CCV is in 2021 vernieuwd en biedt overzichtelijke en uitgebreide informatie over de maatregelen die gemeenten, het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht kunnen inzetten. Volledig nieuw is de handige database om passende jurisprudentie te vinden bij situaties waar professionals regelmatig mee te maken hebben.

Aandachtspunten

- Hoewel het sinds 1 juli 2015 ook mogelijk is om een gebiedsverbod aan first offenders op te leggen, is het van belang dat een dossier wordt opgebouwd. In veel gevallen is er namelijk geen sprake van een ernstige verstoring van de openbare orde en dat betekent dat de betreffende persoon een bepaalde voorgeschiedenis met betrekking tot bepaalde strafbare feiten moet hebben.
- Waarschuwing: voordat een gebiedsverbod wordt opgelegd, kan de burgemeester een 'waarschuwingsbrief' versturen naar de overlastgever. Zo wordt de overlastgever gewaarschuwd dat hij bij een eerstvolgende misdraging alsnog een gebiedsverbod krijgt. De overlastgever heeft zo de kans om zijn gedrag te verbeteren. In geval van de Wet MBVEO kan de waarschuwingsbrief en de mutatie van de misdraging het dossier versterken.
- Gedifferentieerde termijnen: uitgaansoverlast vindt overwegend plaats in de avonduren tijdens de 'reguliere' uitgaansavonden (donderdag), vrijdag en

versie
Mei 2021

zaterdag. Op grond van de Wet MBVEO kan een overlastgever op die dagen een gebiedsverbod krijgen tijdens uitgaansuren. Het is dus niet nodig om de termijn van het gebiedsverbod aaneengesloten te laten gelden.

- Houd er rekening mee dat het probleem zich kan verplaatsen. Groepen veranderen van samenstelling en locatie. Als een overlastgever geweerd wordt uit een bepaald gebied, kan hij zich verplaatsen naar een andere locatie. Het is mogelijk om ook voor dat gebied een gebiedsverbod op te leggen. In dat geval moet vanuit de Wet MBVEO opnieuw een dossier worden opgemaakt. Ook een gebiedsgebod is mogelijk (zie kader). Een ander mogelijk effect kan zijn dat er nieuwe overlastplegers in de plaats komen van de personen die een gebiedsverbod opgelegd hebben gekregen.
- Handhaving: voor een goed werkend gebiedsverbod moet er voldoende capaciteit worden vrijgemaakt bij politie en/of BOA's om het gebiedsverbod te handhaven.

Gebiedsgebod

Het gebiedsverbod gaat over het midden van een specifiek gebied. Een rechter kan een verdachte daarnaast een gebiedsgebod opleggen vanuit de Wet MBVEO. Een gebiedsgebod is de verplichting voor een verdachte om op een bepaalde plaats, zoals thuis, te zijn. Als iemand vaker en in verschillende uitgaansgebieden geweld of vernielingen pleegt, kan een gebiedsgebod helpen om herhaling op verschillende plaatsen te voorkomen.

Aanvullende maatregelen

- Meldingsplicht: een gebiedsverbod kan extra kracht worden bijgezet met een meldingsplicht vanuit de Wet MBVEO. De ordeverstoorder dient zich op een bepaalde plaats, bijvoorbeeld op het politiebureau, en op een bepaald tijdstip te melden. Hierdoor wordt het voor de ordeverstoorder onmogelijk om op dat moment de orde te verstoren in het gebied waarvoor hij een gebiedsverbod heeft gekregen. De meldplicht is een verzwaaring van het gebiedsverbod. Bij de inzet hiervan is voorzichtigheid geboden vanwege de beperking in de bewegingsvrijheid van het individu.

- **Collectieve Horecaontzegging (CHO):** de CHO is een toegangsverbod tot de aangesloten horeca voor een bepaalde tijd. Het is een privaatrechtelijk middel. De CHO en het gebiedsverbod kunnen elkaar versterken als een persoon structureel voor overlast zorgt in de horeca én in het uitgaansgebied. De CHO kan voor langere tijd (maximaal 2 jaar) worden opgelegd, terwijl het gebiedsverbod een kortere duur heeft.
- Toezicht en handhaving: er moet voldoende **politie** en BOA's aanwezig zijn om het gebiedsverbod succesvol te kunnen handhaven.

Maatregel wordt toegepast in...

Sinds 2010 heeft iedere gemeente in Nederland de mogelijkheid om vanuit de Wet MBVEO een gebiedsverbod op te leggen. Onder andere de gemeenten Amsterdam, Eindhoven, Utrecht, Deurne, Leeuwarden en Kampen hebben het gebiedsverbod toegepast in het uitgaansleven.

RESULTATEN

Effect in de praktijk

Gemeente Amsterdam heeft de Wet MBVEO ingezet in verband met overlast van nep-dopedeaars in het uitgaansleven. Uit **de evaluatie** begin 2015 blijkt dat de overlast door personen aan wie een gebiedsverbod is opgelegd is afgenomen. De wijkagenten werkzaam in het gebied constateren, ook in algemene zin, een afname van de overlast. Ondernemers op de uitgaanspleinen bevestigen dat beeld. Betrokkenen hebben positieve ervaringen met de inzet van het gebiedsverbod bij uitgaansoverlast. Enerzijds zorgt het in ieder geval tijdelijk voor een afname van de overlast. De overlastgever mag zich immers een periode niet meer in het betreffende gebied begeven.

De Wet MBVEO wordt sinds september 2010 toegepast. In 2021 is de Wet MBVEO voor de tweede keer **geëvalueerd**, waarbij het gebiedsverbod uitgebreid aan bod komt. De geïnterviewden geven aan dat gebiedsverboden (ook buiten uitgaansgebieden) in elk geval kortdurend een positief effect hebben, in die zin dat gedurende de looptijd van de maatregel de overlast stopt en de leefbaarheid en veiligheid in het gebied verbetert. Voorwaarde is wel dat er goed gehandhaafd wordt.

versie
Mei 2021

Hoe kun je het effect meten?

Meet het effect door te evalueren:

- Het aantal opgelegde gebiedsverboden op grond van de APV en de Wet MBVEO.
- Het aantal incidenten met overlast, geweld, diefstal, drugsdelicten etc. voor en tijdens toepassing van het gebiedsverbod.
- Het aantal gevallen van structurele overlast: het aantal personen dat meermaals voor overlast zorgt, voor en tijdens toepassing van het gebiedsverbod.
- Het aantal overtredingen van het gebiedsverbod.